

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Theologia Universa**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Cap. VI. De Legibus, & earum Natura, Divisione, Effectibus, Principiis,
Materia, Subjecto, & Modo desinendi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38477

ex subtractione donorum status innocentia, quæ sunt deperdita per peccatum originale.

Parvuli exiguum si quam patientur *tristitiam* ex privatione beatitudinis: Quia eam non magis apprehendent quam viatores in hac vitâ exiguum certè beatitudinis originalis amissæ notitiam habentes. Ita *Belharminus*, cum pluribus qui tristitiam inde nullam habituros asserunt.

Quæres, Quænam sint porro *Pœnalitates temporales* ex peccato Originali provenientes.

Resp. quod sint variæ, ac primò, mors corporalis, quia in pœnam istius peccati excidit homo privilegio immortalitatis à Deo destinato. Deinde, vitæ hujus labores, & dolores, ac animalium brutorum rebellio, quæ alias Adamo & posteris despoticè subiecta fuissent. Item, privatio quietis, pacis, & peculiaris doni quo immoderatas appetitus passionis facillè refrenassent. Denique, carentia Providentiæ divinæ singularis adversus Dæmonum insidias, quibus in hoc statu naturæ lapsæ homines multum sunt expositi.

CAPUT VI.

De Legibus, & earum Natura, Divisione, Effectibus, Principiis, Materia, Subiecto, & modo desinendi.

DE Legibus, earumque Principiis practici tractatur infra accuratè in hujus Operis Tom. II. Tract. I. post initium & in decursu: Ac de Præceptis, Tractatu 5. ab initio. Quæ possunt etiam speculativè desiderari, hic subiunguntur.

LEX definitur, rationis ordinatio ad bonum commune: Lex æterna est ordinatio Dei ab æterno in ejus mente: temporalis fertur in tempore ab habente potestatem. Naturalis est naturæ rationali insita: positiva ab extrinseco posita: affirmativa actum imperat: negativa actum ponendum prohibet.

Legis ratio obligatoria requiritur in legislatore voluntatem obligandi subditos, & actum intellectus illam practicè intimantem per verba imperativa. Utrumque actum pro lege accipiunt Scripturæ, dum leges modò voluntates divinas, modo illarum indicia appellant.

Promulgatio per exteriorè intimationem imperativam, est essentialis legi, ut est proximè obligativa. Quia sine illa promulgatione non innotescit legitime, notitia autem ad legis aut præcepti obligationem in conscientia requiritur.

Unde lex æterna ut sic, non est propriè lex, sed solum ut connotat promulgationem in tempore faciendam; sub hac tamen ratione transit in temporalem, naturalem, vel positivam ex supposita ejus debita notitia.

Ad rationem Legis insuper requiritur, ut sit honesta, justa, possibilis, secundùm naturam, secundum patriæ consuetudinem, bono communi conveniens, & manifesta, non perpetua; cum mutatis circumstantiis, possit revocari, atque ita desinere prout est obligatoria, quamvis possit retinere vim directivam, sed in hac ratio legis non consistit.

Lex naturalis, quæ absque signo externo est ipsi naturæ impressa, consistit in rationis dictaminibus de agendis, aut fugiendis tanquam naturæ rationali conformibus, aut difformibus. Quæ quidem dictamina sunt physicè ab intellectu creato, moraliter tamen ab Auctore naturæ: suntq; ejus imperia formaliter dirigentia, obligantia, ac moraliter permanentia, à Deo inscripta cordibus nostris, juxta Apostolum.

R. P. Arsdæ. Tom. II.

Antecedenter ad hæc Dictamina non datur bonitas aut malitia formalis, sed solum *fundamentalis* per ordinè ad naturam rationalem, non ut legem, sed ut terminum convenientiæ, vel disconvenientiæ actus, quem lex imperat aut prohibet: sic Deus est sibi mensura honestatis suarum actionum, non lex, cum Deus sibi legem nullam habeat, sed sit ipse omnis rectæ legis principium, ac originalis rectitudo.

Dispensatio divina non cadit propriè in Legem naturæ, faciendo ut illa absque variatione in ejus materiâ non obliget. Quia non potest Deus facere ut quod est intrinsecè malum, nullâ factâ mutatione, desinat esse malum.

Impropriè tamen potest dispensare in quibusdam ejus præceptis, faciendo mutationem in eorum materiâ, sic ut desinat esse eorum objectum, v. g. dando alicui Dominium bonorum alienorum, potestatem in vitam innocentis, uri Israëlitis, Abrahamo, & aliis in quibusdam concessit.

Non potest tamen sic dispensare in omnibus legis naturæ præceptis: Cum nullâ ratione odium Dei possit reddi licitum similiter nec mendacium, quod talis est malitia & naturæ ut ex nullis circumstantiis possit honestari.

Principes Ecclesiastici possunt ferre Leges ligantes etiam in Conscientia. Est de fide ex Scrip. &c. Contra hæreticos, *Wicelsum, Lutherum, Calvinum* &c. damnatos in Conc. *Constant. & Trident. Sess. 7. Can. 8.* Scripturæ in oppositum ab hæreticis objectæ, solum improbant mandata hominum injusta. Eodem sensu queritur August. de multitudine præceptorum Ecclesiasticorum, *Epistola 119. cap. 19.*

Principes laici eandem habent potestatem legislativâ Est etiam de fide ex Patribus, & Scripturis, *Prov. 8. per me Reges regnant &c.* Apostolus quidem ad *Cor. 3.* docet Ecclesiam Christi esse liberâ, scil. à servitute peccati &c. non à lege humanâ, quæ ex Scrip. ad *Rom. cap. 13.* potest obligare etiam sub reatu mortalis peccati.

Ratio est quod lex illa à lege æternâ derivatam habeat obligandi potestatem, proportionatè ad suam materiâ: unde eam violans, mediatè violat legem naturalem: cujus Deus uti est auctor, ita & vindex.

Dices, illam potestatem non habent à Deo Hæretici, & Infideles, cum sint peculiariter Dei inimici.

Resp. posse Deum etiam per inimicos suos amicis justa præcipere, quod etiam ab eo fieri, patet ex *Matth. 23.* Super Cathedrâ Moysi sederunt Scribæ & Pharisei &c.

Promulgatio est legi essentialis & necessaria ut causet obligationem, scil. per publicam legis intimationem. Deficiente hujusmodi promulgatione lex non obligat, saltem sub ea ratione, sub qua non est sufficienter promulgata ut ad notitiam publicam pervenire possit.

Unde etiam deduces, legem non obligare ad illa, de quibus *probabiliter* controversatur inter DD. utrum sint præcepta, aut in lege contineantur. Quia respectu istorum non est sufficienter promulgata, nec manifesta: quod probe notandum pro solutione plurimorum dubiorum in variis materiis, & casibus particularibus de lege aut præceptorum obligatione.

Leges *Cæsareæ* debent promulgari in Provinciis, ut in iis obligent, jure ita disponente: non tamen Pontificiæ, nisi hoc in illis diserte requiratur. Constat hoc ex Natura Legis, & Bullâ Pii IV. id declarante. Probabilis est Pontificias statim obligare in loco ubi sunt promulgatæ, nisi declaretur contrarium.

D

Accipra-

rs de
Kin

theo-
logia

P. IV

Acceptatio populi non requiritur ad legis valorem; Quia bonum commune exigitur in legislatore sit potestas obligandi subditos etiam invitos. Sed Legislator præsumitur nolle ut lex obliget. si à majori parte non acceptetur, potest tamen id velle absolute loquendo.

Leges Pontificias non requirere universaliter placet Regium in Belgio, sed verius solum requiri ad provisiones super Beneficiis, docet *Zypaus*, aliique.

Lex humana etiam Ecclesiastica non potest directe imperare actus merè internos. Quia licet Christus potuerit dare istam potestatem Ecclesiæ, eam tamen non dedit, cum id ex nullo Capite probari possit, nec sit comaturale ut Legislator de iis ferat legem, de quibus non potest cognoscere: & contrarium ab Innocentio III. infinetur. Ita Theol. communiter.

Dices, Ecclesia punit hæresim quæ est interna, reservat etiam aliquando peccata merè interna, Prælati præcipit orationem mentalem: Atqui actus illi sunt merè interni, ergo &c.

Resp. Punit quidem Ecclesia hæresim internam, sed solum exterius manifestatam: reservat peccata merè interna, tantum indirectè, scilicet limitando jurisdictionem externam absolvendi. Prælati obligat Religiosos ad orationem mentalem, non vi potestatis legislativæ, sed ratione voti obedientiæ. Ad Ordines sacros admitte-ndis Ecclesia vorum castitatis internam non præcipit, sed tantum declarat se nolle, nisi sub conditione istius voti interni, illos ad ordines admittere.

Denique, cum possit Ecclesia præcipere actus externos, ut sunt actus certæ virtutis, consequenter potest indirectè præcipere actus internos ad hoc requisitos ut actus externus sit humanus, ut sit talis virtutis, religionis, orationis, &c. quod sine actu interno fieri non potest.

Ut Legis obligatio sit *sub mortali*, requiritur in legislatore intentio graviter obligandi, & materiæ gravitas, quæ desumenda est ex gravitate finis per se intenti, & ex conducentia ad finem Legis. Hinc superior Ecclesiasticus potest sub mortali prohibere rem de se levem, ut ingressum in popinas, egressum nocturnum, & similia ex se levia, sed gravia in ordine ad finem ritè intentum.

In materiæ gravi potest esse obligatio solum *sub veniali*, si nempe legislator tantum obligationem venialem intendat. Quia sicut ab ejus voluntate proximè pendet obligatio, ita & ejus quantitas intra capacitatem materiæ.

Lex in materiæ gravi expressa verbis strictè præceptivis, aut sub pœnâ gravi, graviter obligat: Nisi aliunde alia, aut dubia appareat, mens legislatoris. Ratio, quia illis suppositis nihil deest ad gravem obligationem, juxta principia hæcenus tradita.

Violatio legis, etiam in materiæ levi, ex formali contemptu Superioris ut sic, vel legis ipsius, est mortalis. Quia etsi materiæ sit levis, gravis est ille contemptus, cum ex ipsa natura exigatur Superioris legitimi observantia.

Lex potest impleri per actum peccaminosum materialiter: Quia talis actus potest esse substantia rei præceptæ, ut auditio Sacri sine attentione. Non tamen per actum peccaminosum formaliter quæ talem: Cum enim repugnet, legem obligare ad peccatum, etiam repu-

gnat satisfieri ejus obligationi per actum formaliter peccaminosum.

Leges pœnales sub gravibus pœnis v. g. mortis, aut excommunicationis, regulariter obligant sub mortali. Quia supponuntur in materia, aut sine gravi fundate.

Lex obligans ad observationem, vel ad pœnam subeundam (qualis datur in variis religionibus) est merè pœnalis, adeoque non obligans sub peccato, & pœna quam infligit est mera pœnalitas, non pœna strictè; cum hæc culpam supponat. Lex tamen pœnalis lata verbis strictè præceptivis, obligat in conscientia, nisi aliunde appareat contraria intentio Legislatoris.

Invincibilis ignorantia Legis excusat à pœnâ: sed non vincibilis, aut solius pœnæ, ut fufius exponitur infra, hujus Tomi 2. Tractatu primo sub initium.

Principes supremi suis legibus non tenentur proprie, sed solum ex quadam æquitate naturali. Est Theol. sententia communior.

Peregrini non tenentur legibus suæ patriæ: quia sunt affixæ territorio cujus bonum spectatur. Tenentur tamen legibus loci in quo existunt: Quia hoccegit bonum commune, ne illi sint in delinquendo à pœna immunes.

Clerici indirectè & quoad vim directivam, obligantur, etiam in conscientia, legibus R. ep. eorum statim non disconvenientibus, non directè, & coercitivè. Quia utrumque requirit bonum commune tam civile quam Ecclesiasticum.

Consuetudo rationalis, inducta cum voluntate obligandi à majori parte communitatis, de consensu Principis, habet vim legis. Quia in tali consuetudine reperitur tota ratio obligativa legis, uti consideranti ex dictis satis patet.

Legislator, & ejus in potestate legitimus successor dispensare potest in lege, etiam secum: non tamen inferior in lege superioris sine ejus consensu: quia in superioris voluntate vis legis consistit.

Dispensatio sine causa facta à Superiore, est valida, sed juxta Suarez graviter illicita in re gravi; at juxta Alvarum tantum venialiter illicita, lecluso scandalo.

Dispensatio censetur *subreptitia*, 1. Per expressionem falsi, aut reticentiam veri requisiti. 2. Per insufficientiam causæ. 3. Per celerationem v. g. unius ex impedimentis matrimonii, dum plura concurrunt. 4. Per celerationem copulæ quando præcessit inter consanguineos dispensationem postulantem.

Quando Pontifex in *Litteris Dispensationis* apponit, ex motu proprio, docet Sanchez, Bonacina, &c. valere dispensationem, quamvis celetur veritas cujus expressionem jura requirunt. Quia per illos terminos, ex motu proprio significat Pontifex se habere voluntatem dispensandi absolutam independentem à juris existentia.

PRIVILEGIUM dicitur quasi lex privata, & definitur, Gratia permanens concessa à Superiore ad agendum contra, vel præter legem. Differt privilegium à dispensatione, quod hæc, cum sit restricta ad actum particularem, non sit permanens sed transiens cum actu, vel actibus, ad quos conceditur, non ita privilegium.

Cessat Privilegium, 1. Elapso tempore ad illud determinato. 2. Cessante ratione illius adæquatæ. 3. Per legem revocatoriam sufficienter promulgatam. 4. Per illius abusum, accedente tamen judicis sententia. 5. Per

f. Per non usum spatio ad præscriptionem sufficienti.

Plura de Legibus hic reperiuntur, ubi infra in Tomo II. Tract. V. agitur de PRÆCEPTIS, præter ea quæ in Tract. I. de Legibus contineri supra indicavimus.

CAPUT VII.

De Gratia, Justificatione, Merito.

§. I.

De Gratia Divina Actuali, & quorundam circa eam censuris.

DE Gratia, & controversiis singulis illam hoc tempore concernentibus in hoc Opere accurate tractatur supra Tom. I. Tract. II. pag. 59. ubi referuntur & refutantur errores modernorum Hereticorum de gratia. & pag. 61. refelluntur de ea 5. propositiones Jansenii. Et in eodem Tomo I. Part. II. Controversia 4. pag. 121. & seq. de Gratia, explicatur illius natura, divisio, errores Pelagianorum &c. status puræ naturæ, & controversia omnes de gratia sufficienti, efficaci, viribus naturæ siue gratiæ, &c. Uti & in hac materia Diplomata Pontificum circa Doctrinam Basi, & Jansenii pag. 141.

Tantum hic restat notandum, 1. Quam evidenter auctoritate Apostolica refellantur illi qui audent per contumelias aut censuras infectari sententiam, quam supra explicuimus Tomo. I. Part. II. Contr. 7. pag. 128. de gratiæ efficacia, prædeterminationi phyticæ, & quibusdam aliis contrariæ, & scientiæ Mediæ innata.

Infectatur eam præ multis Jansenius Ipten. Tom. I. de hæresi Pelagiana cap. 9. dicens, illam esse Massiliensium, & non esse gratiæ prædicationem, sed proditio-nem. Et Xantes Mariales Tomo 4. relect. 15. sect. 1. scribens, non esse Jesuitarum, sed Pelagii inventum: & relect. 16. sect. 2. esse novum figmentum, novum & hæreticum monstrum. Ac recentius Pseudophilalethes in suo Thomistarum triumpho &c. asserens, esse fucatam, deformem, museipulam pedibus insipientium, & zizaniam in medio tritici.

Contra hunc scripsit Duaci Franc. Fourmestraux in sua justa defensione adversus convicia &c. Et contra alios Impugnatores, Annatus, de scientiæ mediæ disp. 4. cap. 1. &c. Petrus à S. Josepho in Concordia suavi disp. 4. sect. 4. Paulus Leonhardi part. 1. sect. 1. 2. & 3. Ripalda, de ente supernaturali disp. 113. sect. 9. & seq. Gabriel de Hen-tao, in scientiæ mediæ historice propugnata, Event. 1. 2. & seq. in edit. 2.

Quin etiam contra infectiones aut censuras hujus scientiæ apud Auctores prædictos aliosque, profertur gravissima Pontificum Decreta. In edicto Sixti V. per Calatinum anno 1598. præcipitur sub anathemate, ne quis in controversia de prædeterminatione & gratiæ opinionem suæ contrariam ullâ censurâ notet.

In Decreto Clementis VIII. permittitur ut ambarum partium Magistrum suam liberè opinionem de gratiæ præsentia, & prædeterminationis efficacia cum libertate concilianda tradant, ac defendant, sic tamen, ut nisi graviter plecti velint, à notanda adversâ opinione abstineant. Quod fuit utrique parti intimatum anno 1598. De hoc Decreto sic testatur ac scribit Andreas Duvallius Doct. Tom. 1. in 1. 2. Tract. de gratiæ, 9. 4. Cum à Clemente VIII. Doctorum examini reli-

R. P. Arjdek. Tom. II.

cta sit hæc controversia cum moderamine quæ neutra opinio hæresis, erroris, temeritatis, alteriusve qualificationis arguatur, ab omni asperiori dicto sedulo abstinebimus. Idem tradit Petrus Ledesma, in Præfat. ad Tractatum de Auxiliis.

In Decreto Pauli V. anno 1606. quod etiam accuratè adducit Spondanus in Historiæ Ecclesiæ prosecutione ad eundem annum his verbis. Paulus V. dissertationes de Auxiliis conticescere jussit, sanxique postmodum, ut utrisque, dum aliud decerneretur, liberum esset suam sententiam in Scholis modeste tueri, sed sine damnatione alterius partis. Decretum hoc confirmasse etiam Urbanum VIII. testatur fufius Joannes à S. Thoma Tom. 1. in primam 1. partem disput. 20. art. 6.

His etiam cum aliis consonat Sylvius Doctor Duacenus, in sua Præfatione monitoria ad primam partem S. Thomæ. Sita, inquit, Sanctitas præcepit ne quis in posterum, oblatâ de prædictis rebus tractandis occasione, contrariam sententiam sustinentes in censuram vocare, vel dictis perfringere ullo modo auderet.

Huc etiam facit Declaratio Innocentii X. ad calcem sui Decreti contra Augustinum Jansenii, quæ incipit, Caterum, cum tam Roma, quam alibi circumferantur quadam asserta, alia, manuscripta & forsan typis excusa Congregationum habitatum coram sal. record. Clemente VIII. ac Paulo V. super questione de Auxiliis &c. ubi decernit, dictis assertis, nullam omnino fidem adhibendam, neque ab alterutra parte, siue quocumque alio allegari posse vel debere, sed super questione prædictâ, observanda esse Decreta Pauli V. & Urbani VIII. suorum prædecessorum.

Notandum 2. Decretis Pauli V. Urbani VIII. &c. prohibitum esse in lucem edere Libros tractantes questionem illam de auxiliis, illam, inquam, non eam quæ contra hæreticos in ea materia disputatur. Pater hoc authentice ac compendiosè ex Decreto Alexandri VII. Romæ publicato anno 1657. 15. Septembris, in quo post prohibitas Epistolas Montalti &c. in calcem additur. Insuper cum hac occasione & prætextu in lucem prodeant plures libri continentes & tractantes materiam de auxiliis, nullâ prorsus petita, vel obtentâ licentiâ ab hac sacra Congregatione contra formam Pauli V. & Urbani VIII. prædec. suorum (quæ quatenus opus sit Sanctitatis suæ deniq. confirmat, innovat, & inviolabiliter observari mandat, sub censuris & poenis in iisdem contentis) ideo illis inherendo dictos libros editos, & in futurum quomodolibet edendos, absque eo quod fiat de illis specialis mentio, ipso facto, & absque alia declaratione, pro expressè prohibitis haberi voluit, & decrevit.

Ex his aliisque toties, & tam graviter repetitis Pontificum Decretis, satis innotescit, quid judicandum sit de illis qui his non observatis audent in persequenda illa sententia talibus dictis, & censuris liberius indulgere.

Notandum denique breviter, circa hanc questionem de gratiæ efficaci, quod specialiter tractatur à Gregorio del Rio in libello cui titulus, Jansenismus per seipsum everfus. Si admittantur ut principia Jansenii quæ ibi proferuntur de Gratia Adami in statu innocentie, ejusque immunitate à concupiscentia, & natura gratiæ necessariò victricis absente omni concupiscentiâ: Inde sequi neque dari peccatum originale, neque ea quæ ad illud consecuta esse fides docet, quæ haud dubiè ipse Jansenius, & si qui sint in hoc se-

D 2

ctatores

rs de
kin

theo-
logia

D. IV